

PATRYMAU IAITH P-aC₂

CYNNWYS / CONTENTS

	Tudalen
Patrymau iaith	3
Iaith bob dydd	4
Gweithgareddau	15
Mynegi barn	16
Siarad am y gorffennol	17
Gofyn am wybodaeth a'i rhoi	19
Lleoliad a chyfeiriad	22
Disgrifio	23
Trafod 'piau'	25
Trafod yr amser	26
Chwarae gemau	27
Y synhwyrâu	28
Gweithgareddau chwarae rôl	29
Gweithgareddau tu allan	31
Gwyllo'r DVD	35
Darllen	36
Geirfa a phatrymau sy'n berthnasol i feysydd eraill y cwricwlwm	37
Addysg gorfforol	38
Celf a dylunio	40
Cerddoriaeth	42
Daearyddiaeth	44
Dylunio a thechnoleg	47
Gwyddoniaeth	50
Hanes	54
Mathemateg	58
Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu	62

Patrymau iaith

Bwriad y ddogfen hon yw eich helpu chi i ddefnyddio'r iaith Gymraeg mewn amrywiaeth o sefyllfaoedd yn ystod y dydd ac wrth gyflwyno gwahanol feysydd o'r cwricwlwm.

Gallech chi ddefnyddio'r patrymau iaith sydd i'w gweld o dan y pennawd **Iaith bob dydd** yn achlysurol drwy gydol y dydd, yn y dosbarth, ar yr iard ac ati, e.e. gofyn am ganiatâd a'i roi, mynegi barn, gofyn am wybodaeth a.y.b.

Mae patrymau eraill yn fwy penodol ac maen nhw'n berthnasol i sefyllfaoedd sy'n gallu codi yn ystod y dydd, e.e. wrth chwarae rôl, wrth siarad am y gorffennol, wrth ddarllen, wrth gyflwyno'r DVD neu wrth chwarae gemau a.y.b. Cyn ymgymryd ag unrhyw un o'r gweithgareddau hyn, gallech chi argraffu'r tudalennau perthnasol a'u cadw nhw gerllaw i'ch helpu chi gyda'r sesiwn.

Mae'r rhestri hyn yn eitha cynhwysfawr ac maen nhw wedi'u rhannu'n batrymau iaith y gallai'r disgyblion fod wedi dod ar eu traws yn ystod y Cyfnod Sylfaen ac ym Mhecyn 1, ond sydd hefyd yn cael eu defnyddio yn y pecyn hwn, ac yn batrymau iaith sy'n datblygu'r patrymau hynny ymhellach. Peidiwch â digaloni os nad yw'r disgyblion wedi dysgu'r holl batrymau yn y golofn **Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes**. Cyn bo hir, byddan nhw'n dod i ddeall beth yw ystyr y geiriau a'r patrymau gan eu bod yn cael eu hailadrodd a'u hatgyfnerthu mewn gwahanol adrannau ar y DVD. Y gobaith yw y bydd y disgyblion eu hunain yn eu defnyddio nhw cyn bo hir.

Yn ogystal â'r patrymau cyffredinol hyn, mae geirfa a phatrymau iaith sy'n berthnasol i wahanol feysydd o'r cwricwlwm yn cael eu rhestru ar dudalennau 37-62¹. Mae'r rhain yn cynnwys geiriau a phatrymau sydd wedi'u cyflwyno eisoes, ond yma, maen nhw'n cael eu defnyddio mewn cyd-destunau gwahanol, e.e. bydd y disgyblion yn gyfarwydd â'r rhifau **un, tri, pedwar, pump, chwech, wyth**, ond ym Mhecyn 2 maen nhw'n cael eu rhoi at ei gilydd mewn cyd-destun hanesyddol er mwyn creu cyfeiriadau at flynyddoedd penodol, e.e.

un pedwar wyth pump
un chwech dim tri.

Enghraifft arall yw'r defnydd o **Sawl ...?**, gair y gellir ei drosglwyddo i nifer o sefyllfaoedd. Yn y pecyn hwn, mae'n cael ei ddefnyddio i ofyn:

Sawl wy? (e.e. wrth chwarae rôl mewn caffi)

Sawl cyfandir sy? (e.e. mewn gweithgaredd daearyddol)

Sawl ... sy yn y llun? (e.e. wrth drafod unrhyw lun)

Sawl ochr sy? (e.e. wrth drafod siapiau)

Sawl centimetr / metr? (e.e. wrth fesur)

Dyna yw hanfod dysgu ail iaith - trosglwyddo geiriau, ymadroddion a phatrymau o un sefyllfa i'r llall.

Gobeithio y bydd y rhain yn eich helpu chi i gyflwyno gwersi / rhannau o wersi drwy gyfrwng y Gymraeg. Beth am ddarllen drwy'r rhestri, dewis y patrymau sydd fwyaf addas i'ch anghenion chi a defnyddio'r rhai hynny fel man cychwyn? Yna'n raddol, gallech chi ddefnyddio mwy o eiriau, ymadroddion a phatrymau, gan gyflwyno mwy a mwy o Gymraeg i'r ystafell ddosbarth.

¹Daw rhai o'r patrymau trawsgwricwlaidd hyn o ddogfen sydd heb ei chyhoeddi ac sydd wedi'i chreu gan Raglen Genedlaethol DPP y Gymraeg a Chyfrwng Cymraeg CBAC.

IAITH BOB DYDD

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Os gwelwch yn dda. Diolch. Dim diolch. Pardwn? O'r gorau. Da iawn. Da iawn, bawb! Bendigedig. Gwych. Rwy't ti'n glyfar iawn. Eitha da. Ardderchog.</p> <p>Ga i help os gwelwch yn dda? Ga i ofyn cwestiwn? Ga i weld y map? Cei. Na chei. Gawn ni fynd? Cewch. Na chewch. Dim heddiw. Y tro nesa.</p> <p>Wedi gorffen. Dyna ni – wedi tacluso. Mawredd mawr! Bobl bach! / Bois bach! Nefi wen! / Nefi bliw! O, mam fach! O, diar! Hwyl fawr.</p>	<p>Esgusodwch fi.</p> <p>Ga i agor y bin? Ga i fynd i'r toiled os gwelwch yn dda?</p> <p>Gawn ni roi'r symbolau ar y wal? Gawn ni weld mwy o luniau os gwelwch yn dda? Cewch. Na chewch.</p> <p>Wedi gorffen? Wedi gorffen.</p> <p>Gyda'n gilydd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pan fyddwch chi eisiau i rywbeth gael ei ail-adrodd • wrth wneud sylw am waith disgyblion • ar hap, drwy gydol y dydd • ar ôl gweithgareddau • ar ddiwedd y dydd

IAITH BOB DYDD

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Sut wyt ti? iawn: Dw i'n iawn, diolch. da iawn: Dw i'n dda iawn, diolch. gwell: Dw i'n well. wedi blino: Dw i wedi blino. Dw i wedi blino'n lân. hapus: Dw i'n hapus. trist: Dw i'n drist. ofnus: Dw i'n ofnus. Dw i'n teimlo'n ofnus. cyffrous: Dw i'n teimlo'n gyffrous. oer: Dw i'n oer. crac: Dw i'n grac. bendigedig</p> <p>Beth sy'n bod? Dim byd. Dw i'n sâl (iawn). Wyt ti'n teimlo'n well? Ydw, diolch. Nac ydw. Ydych chi'n teimlo'n well? Ydyn, diolch. Nac ydyn.</p> <p>Barod? Wyt ti'n barod? Ydw. / Nac ydw. Un funud. / Un munud. Ydych chi'n barod? Ydyn. / Nac ydyn.</p>	<p>Dw i'n teimlo'n hapus achos dw i'n hoffi gweryslla. Mae Dimitri'n teimlo'n drist.</p> <p>Dw i'n teimlo'n ofnus achos dw i ddim yn hoffi lladron pen-ffordd. Dw i'n teimlo'n ffantastig. Dw i'n teimlo'n gyffrous.</p> <p>Dw i'n boeth. Wedi syrthio. / Dw i wedi syrthio. Wyt ti'n iawn?</p> <p>(Mae) popeth yn iawn. Dim problem.</p> <p>Pam wyt ti'n mynd i weld Mam-gu / Nain? Mae hi'n sâl.</p> <p>Wyt ti'n barod? Dim eto.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • adeg cofrestru • wrth chwarae rôl • i fynegi teimladau, e.e. Dw i'n ofnus. Dw i'n <u>teimlo'n ofnus.</u> • pan fydd disgybl yn teimlo'n sâl, pan fydd wedi syrthio neu pan fydd yn dychwelyd i'r ysgol ar ôl bod yn absennol oherwydd salwch • cyn gweithgareddau

IAITH BOB DYDD

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
Y tywydd		
<p>Sut mae'r tywydd? Sut mae'r tywydd heddiw?</p> <p>Mae'n oer. Mae'n braf. Mae'n heulog. Mae'n bwrw glaw. Mae'n bwrw eira. Mae'n rhewi. Mae'n boeth. Mae'n stormus. Mae'n wyntog. Mae'n oer iawn, iawn, iawn. Mae'n minws pum(p) gradd Celsius.</p> <p>Gwrandewch ar y gwynt yn chwythu.</p>	<p>Sut mae'r tywydd yn y Drenewydd?</p> <p>Mae'n oer yng Nghymru. Mae'n oer yn y gogledd. Mae'n bwrw glaw yn y gorllewin. Mae'n sych yn y de.</p> <p>Mae'n wyntog yn y gorllewin. Edrychwch ar y gwynt cryf yn dod o'r môr / o'r gorllewin. (<i>ar fap</i>)</p> <p>Siarad am y dyfodol Mae'n ddiflas iawn heddiw ond beth am yfory? Bydd hi'n bwrw eira. Bydd hi'n bwrw glaw. Bydd hi'n braf yn y gogledd / de / gorllewin / dwyrain. Bydd hi'n braf yng Nghymru.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • fel cwestiwn neu sylw cyn mynd allan • pan fyddwch chi'n dymuno siarad am y tywydd • pan fyddwch chi'n edrych ar fapiau tywydd • pan fyddwch chi'n siarad am y tywydd yn y dyfodol

IAITH BOB DYDD

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
Rhannu		
<p>Un ... i ti ac un i fi.</p> <p>Dyma ti ... brechdan ham.</p> <p>Rhaid rhannu. Dw i'n rhannu.</p>	<p>Beth am rannu? Deg punt i ti a deg punt i fi.</p>	<p>wrth rannu; dylid annog y disgyblion i ddweud Diolch ar ôl derbyn.</p>
Cymryd tro		
<p>Tro pwy? Tro ... Fy nhro i nesa. Dy dro di nawr / rŵan. Dy dro di i gicio. Eich tro chi nawr / rŵan. John yn gynta(f). Ti sy nesa. Fi sy nesa.</p> <p>Ga i dro? Cei, wrth gwrs.</p> <p>Un funud. / Un munud.</p> <p>cynta: yn gynta(f) John gynta. John yn gynta(f). ail: yn ail Alys yn ail. trydydd: yn drydydd Ffion yn drydydd.</p>	<p>Fi gynta. Iawn – ti gynta. Fi nawr / rŵan.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrth chwarae gemau • wrth gymryd tro yn ystod y dydd, e.e. wrth ymgymryd â gweithgareddau ar y cyfrifiadur • wrth drefnu neu wrth gyflwyno canlyniadau, e.e. ras neu gystadleuaeth

IAITH BOB DYDD

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
Ymddiheuro		
<p>Esgusodwch fi.</p> <p>Mae'n ddrwg gen i. Mae'n flin gyda fi.</p> <p>Dim problem! Dim ots!</p>	<p>Mae'n ddrwg gen i. Mae'n flin gyda fi.</p> <p>Popeth yn iawn. Mae popeth yn iawn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrth ymyrryd, e.e. mewn gweithgaredd neu sgwrs • i ymddiheuro mewn unrhyw sefyllfa • wrth ymateb i ymddiheuriad
Cynnig		
<p>Wyt ti eisiau ...?</p> <p>Ydw, os gwelwch yn dda. Nac ydw, dim diolch. Wyt ti eisiau help? Ydw, os gwelwch yn dda. Nac ydw, dim diolch. Dim diolch. Beth wyt ti eisiau i yfed? Beth wyt ti eisiau i fwyta? Beth wyt ti eisiau i ginio? ... os gwelwch yn dda. Dw i eisiau ... os gwelwch yn dda.</p> <p>Dyma ti. Dyma chi.</p> <p>Helpa dy hun.</p>	<p>Wyt ti eisiau brechdan? Wyt ti eisiau chwarae gêm? Wyt ti eisiau gweld Izzy'n cerdded ...? Wyt ti eisiau clywed stori?</p> <p>Ydych chi eisiau clywed stori?</p> <p>Beth wyt ti eisiau c/ganu? Beth wyt ti eisiau g/wisgo?</p> <p>Dw i eisiau gwisgo fel ...</p>	<ul style="list-style-type: none"> • i gynnig, derbyn a gwrthod pethau • mewn sefyllfa chwarae rôl • i ofyn am / gwneud cais am rywbeth / mynegi angen • wrth gyflwyno rhywbeth

IAITH BOB DYDD

P-aC₂

Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...

Awgrymu syniadau

Beth am edrych yn y bocs dillad?
Beth am dynnu lluniau?
Beth am wneud den?
Beth am drïo unwaith eto?
Syniad da.
Na, dw i ddim yn meddwl.

Beth am actio?
Beth am fynd 'nôl i amser y Tuduriaid?
Gwych!
Syniad da.
Syniad gwych.
Syniad ffantastig.
Syniad bendigedig.

- wrth awgrymu gwneud rhywbeth penodol
- wrth awgrymu posibilïadau gwahanol

Cyflwyno ac egluro

Dyma ...
Dyma lyfr.
Dyma syrpreis i ti / chi.
Dyma Tom - mae e'n / o'n ffrind i fi.

Dyma'r ...
Dyma'r llyfr.

Dyma Awstralia.
Dyma faner Awstralia.

Dyma'r castell.
Dyma'r traeth.
Dyma'r siopau.

- er mwyn cyflwyno pobl, pethau, lluniau a.y.b.
- wrth ddarllen map

IAITH BOB DYDD

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
Gofyn am bethau		
<p>Ga i ... os gwelwch yn dda?</p> <p>Ga i'r... os gwelwch yn dda?</p> <p>Cei, wrth gwrs. Na chei.</p> <p>Dw i eisiau ... Dw i eisiau bwyd.</p> <p>Dw i ddim eisiau ...</p>	<p>Ga i bapur os gwelwch yn dda?</p> <p>Ga i'r lamp os gwelwch yn dda?</p> <p>Cei, wrth gwrs. Na chei.</p> <p>Dw i eisiau cwilsyn.</p> <p>Dw i ddim eisiau grawnfwyd.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrth ofyn am bethau • wrth ganiatáu neu wrthod cais • mewn sefyllfaoedd chwarae rôl
Gofyn am ganiatâd		
<p>Ga i weld?</p> <p>Ga i weld y map?</p> <p>Ga i fynd i chwilio am fwyd?</p> <p>Cei. Na chei.</p> <p>Gawn ni fynd os gwelwch yn dda? Gawn ni ddod i mewn?</p> <p>Cewch. Na chewch.</p>	<p>Ga i deithio eto os gwelwch yn dda?</p> <p>Ga i fynd i'r toiled?</p> <p>Cei. Na chei.</p> <p>Gawn ni sglefrio ar y rhew? Gawn ni fynd i'r goedwig?</p> <p>Cewch. Na chewch.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • i ofyn am ganiatâd i wneud rhywbeth • wrth roi caniatâd neu ei wrthod • wrth ofyn ar eich rhan chi eich hun a rhywun / rhywrai eraill • wrth roi caniatâd neu'i wrthod – i fwy nag un person

IAITH BOB DYDD

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
Mynegi angen		
<p>Eisiau Dw i eisiau gwelltyn hir. Dw i eisiau gwelltyn byr. Dw i eisiau sosban. Dw i eisiau plât.</p>	<p>Dw i eisiau clipfwrdd, papur, pensil, chwyddwydr ...</p> <p>Faint o arian / bres wyt ti eisiau i fynd i Aberystwyth?</p> <p>Beth arall dw i eisiau?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrth gyfeirio at eitemau sydd eu hangen, e.e. ar gyfer astudiaeth maes, wrth baratoi i fynd ar daith, wrth gymryd rhan mewn arbrawf, wrth baratoi ar gyfer coginio neu wneud darn o waith celf a.y.b. • wrth werthuso darn o waith celf a.y.b.
	<p>Angen Mae angen mwy o liw yma.</p>	

IAITH BOB DYDD

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes

P-aC₂

Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...

Siarad am "hoffi" a "ddim yn hoffi"

Dw i'n hoffi ...
Dw i'n hoffi cadw'n heini.
Dw i'n hoffi nwdls.
Dw i'n hoffi nwdls yn fawr.

Dw i ddim yn hoffi'r sanau.
Dw i ddim yn hoffi'r bwyd.

Ych a fi!
Wyt ti'n hoffi ...?
Ydw. / Nac ydw.

Ydych chi'n hoffi ...?
Ydych chi'n hoffi antur?
Ydyn. / Nac ydyn.

(Ry)dyn ni'n hoffi chwarae tennis yn y parc.

Mae Culhwch yn hoffi Olwen yn fawr.

hoff ...
Beth ydy dy hoff fwyd di?
Fy hoff fwyd i ydy pasta.

Dw i'n hoffi'r Pod-antur Cymraeg **yn fawr iawn**.
Dw i'n hoffi bwyta salad a pasta **achos** mae salad a pasta yn dda i chi.
Beth wyt ti'n hoffi wneud?
Dw i'n hoffi gwersylla.
Dw i'n hoffi chwarae pêl-droed **achos** mae'n hwyl.

Pa fath o fiwsig wyt ti'n hoffi?
Dw i'n hoffi rapio.
Dw i'n hoffi hen fiwsig.
Ydych chi'n hoffi mynd i'r ganolfan hamdden?
Ydyn. / Nac ydyn.

Mwynhau
Dw i'n mwynhau teithio.
Dw i'n mwynhau antur.

- wrth drafod "hoffi" a "ddim yn hoffi" mewn unrhyw gyd-destun

- wrth drafod hoff bethau

- wrth siarad am fwynhau

IAITH BOB DYDD		
Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
Gorchmynion		
<p>Gorchmynion "Ti": Edrycha. Gwranda. Chwilia am ... Dere. / Tyrd. Teimla ... Dyfala. Pwysa. Pwysa'r botwm. Meddylia. Sefa. / Safa Sefa / Safa tu ôl i'r llinell.</p> <p>Gorchmynion "Chi": Edrychwch. Edrychwch ar y patrwm. Gwrandewch. Darllenwch gyda fi. Meddylwch. Meddylwch am syniadau. Neidiwch. Cerddwch. Sefwch. Sefwch mewn llinell. Trowch. Dewch i weld. Arhoswch. Dyfalwch. Chwiliwch am y ... Stopiwch!</p>	<p>Cofia.</p> <p>Dere yma. / Tyrd yma. Dere / Tyrd i weld. Bydda'n ofalus. Tynna dy got / fenig. Agora'r bin. Tro'r top.</p> <p>Edrychwch o gwmpas. Edrychwch yn ofalus. Gwrandewch yn ofalus. Ewch. Cofiwch.</p> <p>Sefwch ar y cylch coch. Tynnwch eich cotiau. Eisteddwch a gwrandewch.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • gydag unigolion • gyda grwpiau neu gyda rhywun rydych chi'n ei barchu • i roi cyfarwyddiadau • i egluro rheolau • i egluro trefn/dull gweithredu • i chwarae gemau

IAITH BOB DYDD		
Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
Gorchmynion		
<p>Gorchmynion "Chi" (parhâd): Byddwch yn dawel. Byddwch yn ofalus (iawn). Gwnewch setiau o ... Torrwch. Symudwch. Ysgrifennwch. Ysgrifennwch restr.</p> <p>Rhaid ... Rhaid gwisgo Rhaid aros. Rhaid bwyta bwyd iach. Rhaid gwisgo sbectol haul. Rhaid mesur. Rhaid bod yn ofalus. Rhaid bod yn ofalus iawn. Rhaid chwilio am ... Rhaid meddwl. Rhaid meddwl am syniadau da.</p> <p>Dim ...! Dim sŵn! Dim gweiddi! Shh, dim siarad! Dim symud! Dim cweryla / ffraeo!</p> <p>Peidiwch ... Peidiwch deffro / dihuno ...</p>	<p>Gwnewch siâp hir / byr. Gwnewch siâp cwpan. Daliwch y siâp. Daliwch y nodyn.</p> <p>Rhaid brwsio dannedd / gwallt. Rhaid ymolchi. Rhaid gwisgo pants / sanau glân. Rhaid yfed dŵr. Rhaid gwisgo dillad / esgidiau chwaraeon.</p> <p>Dim ysmygu! Dim taflu sbwriel! Dim gweiddi! Dim bwyta! Dim yfed pop!</p> <p>Peidiwch sgleftrio ar yr afon. Paid sgleftrio ar y llyn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrth wneud amryw weithgareddau yn ystod y dydd • fel gorchymyn neu wrth siarad am beth mae rhaid i mi, ti, a ni ei wneud – gellir defnyddio rhaid mewn unrhyw gyd-destun • fel y bo'n addas drwy gydol y dydd – wrth ddweud wrth rywun am beidio â gwneud rhywbeth • wrth ddweud wrth fwy nag un person i beidio â gwneud rhywbeth • wrth ddweud wrth un person i beidio â gwneud rhywbeth

GWEITHGAREDDAU		
Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>amser amser canu amser tacluso amser golchi dwylo amser snac amser mynd allan amser codi amser cinio amser te amser darllen amser mynd adre(f) amser brechwast amser swper amser gwely</p> <p>y tro nesa</p> <p>Allan â chi! Allan â ni! I ffwrdd â ti / chi! I ffwrdd â ni! I ffwrdd â fi! 'Nôl â fi / ni!</p> <p>Helpwch fi!</p> <p>Beth am ...? Beth am chwarae gêm? Beth am ddarllen?</p> <p>Syniad da.</p> <p>Beth nesa?</p>	<p>amser canu amser codi</p> <p>Rydyn ni eisiau help os gwelwch yn dda. Ga i help os gwelwch yn dda?</p> <p>Beth am drïo eto? Beth am baratoi? Beth am wneud den?</p> <p>Syniad da. Na, dw i ddim yn meddwl.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • i ddynodi amser penodol o'r dydd • pan fydd y plant yn gadael yr ystafell • ar ddechrau gêm neu ras • wrth ddychwelyd • wrth ofyn am help • wrth awgrymu gweithgareddau • wrth gytuno neu anghytuno ar weithgaredd

MYNEGI BARN

Gellir gweld awgrymiadau pellach yn yr adran dan **Gwyllo'r DVD**, t.35 a **Darllen**, t.36 yn ogystal ag yn y canllawiau cam wrth gam lle anogir y disgyblion i fynegi eu barn.

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>hwyl: Mae'n hwyl. grêt: Mae'n grêt. gwyh: Mae'n wych. ffantastig: Mae'n ffantastig. da iawn: Mae'n dda iawn. ardderchog: Mae'n ardderchog. hyfryd: Mae'n hyfryd. hardd: Mae'n hardd. blasus: Mae'n flasus. ofnadwy: Mae'n ofnadwy. cŵl: Mae'n cŵl. lwcus: Mae Dyfs yn lwcus. doniol: Mae Dyfs yn ddoniol. smart: Rwy't ti'n smart. lliwgar: Mae'n lliwgar. diddorol: Mae'n ddiddorol. effeithiol: Mae'r lliwiau'n effeithiol. Ych a fi!</p> <p>Dw i'n hoffi ... achos ... Dw i'n hoffi cinio ysgol achos mae'n flasus. Dw i'n hoffi cadw'n heini achos mae'n hwyl.</p> <p>Roedd e'n / o'n grêt. Roedd e'n / o'n anhygoel - yn wych, yn ffantastig, yn ddiddorol.</p>	<p>Roedd Aberystwyth yn grêt. Mae Cymru'n wych. Mae'r Pod-antur yn ffantastig.</p> <p>Ardderchog! Mae'r miwsig yma'n hyfryd.</p> <p>Mae sbwriel yn ofnadwy. Mae dwyn yn ofnadwy.</p> <p>Mae'r DVD yn ddoniol. Rwy't ti'n edrych yn smart iawn. Mae'r dillad yn smart iawn.</p> <p>Mae'n hardd ... mae'n wych! Mae'r lliwiau'n effeithiol iawn - a dw i'n hoffi'r dail.</p> <p>Dw i'n hoffi gwerysyla yn y goedwig achos mae'n hwyl. Dw i'n hoffi gwerysyla achos dw i'n hoffi cysgu mewn pabell.</p> <p>Roedd y dinosoriaid yn anhygoel. Roedd Diwrnod y Llyfr yn fendigedig. Roedd e'n / o'n hwyl a sbri.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrth fynegi barn am unrhyw beth • yn ystod gweithgareddau celf a dylunio a thechnoleg a dylunio. Trosglwyddwch y patrymau yn ôl yr angen. • wrth roi rhesymau dros hoffi / peidio â hoffi rhywbeth • wrth fynegi barn am rywbeth yn y gorffennol – defnyddiwch roedd

SIARAD AM Y GORFFENOL

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Es i i'r ... Es i i'r sinema. Es i i'r parc. Es i i'r Arctig. Es i i'r farchnad i brynu bwyd. Es i i'r cae chwarae i chwarae pêl-droed gyda Ffion.</p> <p>Es i ar ... Es i ar y bws.</p> <p>Ces i ... Ces i lolipop. Ces i iogwrt.</p> <p>Gwelais / Gweles i ... Gwelais i jiráff. Gwelais i Irniq. Gwelais i hysgi.</p>	<p>Cyfuno brawddegau Es i i'r goedwig. Gwelais i Jac. Clywais i sŵn yn y goedwig.</p> <p>Yn gynta, es i i gael brecwast mewn caffi. Ces i ffa ar dost brown, sosejis a sudd afal. Blasus iawn! Yna, es i i'r ffair ac i'r farchnad. Roedd o'n wych.</p> <p>Es i i dŷ'r Tuduriaid gyda Izzy ac roedd o'n wych. Gwelais i'r gegin, yr ystafell fyw a'r ystafell fwyta, yr ystafell wely a'r toiled.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrth sôn am beth wnaethoch chi neu beth wnaeth y disgyblion, e.e. dros y penwythnos, neithiwr a.y.b.

SIARAD AM Y GORFFENOL

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Roedd Roedd e'n ... Roedd e'n ddiddorol iawn. Roedd o'n ... Roedd o'n ddiddorol iawn.</p> <p>Roedd teithio yn yr Arctig yn anhygoel.</p> <p>Wedi Wyt ti wedi ...? Wyt ti wedi bwyta'r losin / fferins? Ydw. Nac ydw.</p>	<p>Roedd e'n / o'n hwyl. Roedd e'n / o'n anhygoel.</p> <p>Roedd hi'n ... Roedd hi'n byw yn Rwsia amser maith yn ôl.</p> <p>Roedd y Tuduriaid yn hoffi teithio dros y môr.</p> <p>Roedd teithio yng Nghymru'n beryglus.</p> <p>Roedd lladron pen-ffordd. Roedd lladron pen-ffordd yn gwisgo ...</p> <p>Wedi gorffen? Wedi gorffen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • i fynegi barn am rywbeth yn y gorffennol neu i ddisgrifio yn y gorffennol – defnyddiwch roedd • i gyfeirio at ddigwyddiadau parhaus yn y gorffennol, h.y. gweithgareddau neu ddigwyddiadau oedd yn digwydd dros gyfnod o amser - defnyddiwch roedd • i ofyn ydy'r disgybl wedi gwneud rhywbeth

GOFYN AM WYBODAETH A'I RHOI

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
Pwy ...?		
<p>Pwy wyt ti? ... ydw i.</p> <p>Pwy sy 'na? Pwy sy gynta? Pwy sy nesa? Pwy sy'n ...?</p>	<p>Pwy wyt ti? ... ydw i.</p> <p>Pwy ydy Baboushka? Pwy ydy'r babi bach? Pwy ydy pwy? Pwy sy yn y stori?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrth gyfarfod â rhywun am y tro cyntaf • wrth ofyn am wybodaeth am rywun arall
Ble ... ? (Gweler yr adran Lleoliad a chyfeiriad hefyd, t.22.)		
<p>Ble mae Nia? Ble mae'r llyfr? Dyma'r llyfr.</p> <p>Ble mae (John) yn cuddio? Ble (r)wyt ti? Ble mae e / o?</p> <p>Ble (r)wyt ti'n byw? Dw i'n byw yn ... Mae ... yn byw yn ... Dw i ddim yn gwybod.</p> <p>Ble (r)wyt ti'n mynd? Dw i'n mynd i'r siop.</p> <p>Ble (r)ydych chi'n mynd? (Ry)dyn ni'n mynd i'r tywod. Ble (r) ydyn ni?</p>	<p>Ble mae Cantre'r Gwaelod? Ble mae'r ciwb? Ble gynta?</p> <p>Ble (r)wyt ti'n byw? Dw i'n byw yng Nghymru. Ble (r)wyt ti? Yn y goedwig. Ar y traeth.</p> <p>Ble (r)ydyn ni?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrth chwilio am rywbeth neu rywun. Gallwch chi ddefnyddio Ble mae ...? wrth chwilio am leoedd ar fap, e.e. Ble mae Aberystwyth (ar y map)?

GOFYN AM WYBODAETH A'I RHOI

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
Beth ...? / What ...?		
<p>Beth ydy ...? Beth ydy hwn? Beth ydy mêl? Beth ydy cacennau cri? Beth ydy cennin?</p> <p>Beth ydy'r rhain? Beth ydy'r sŵn?</p> <p>Beth ydy e / o?</p> <p>Beth wyt ti'n ...? Beth wyt ti'n wneud? Dw i'n ... Beth wyt ti'n wisgo? Beth wyt ti'n fwyta? Beth wyt ti'n gallu g/weld? Dw i'n gallu gweld ...</p> <p>Beth ydych chi'n ...? Beth ydych chi'n wneud? (Ry)dyn ni'n darllen.</p> <p>Beth sy ...? Beth sy yn y dŵr? Beth sy yn y bag? Beth sy yn y llun? Beth arall?</p>	<p>Beth ydy tocyn? Beth ydy Hwyl y Gaeaf?</p> <p>Beth ydy'r broblem? Beth ydy'r dyddiad heddiw? Beth ydy'r symbol?</p> <p>Beth arall? Beth nesa?</p> <p>Beth wyt ti'n wneud? Dw i'n gwersylla.</p> <p>Beth wyt ti'n wneud yn y Pod-antur Cymraeg? Beth wyt ti'n gallu g/weld? Dw i'n gallu gweld cangarw.</p> <p>Beth maen nhw'n ...? Beth maen nhw'n wneud? Maen nhw'n actio drama.</p> <p>Beth sy yn y goedwig? Beth arall sy yn y goedwig? Beth sy yn Aberystwyth? Beth sy i frecwast?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • mewn unrhyw gyd-destun – gall disgybl gynnig yr ateb yn Saesneg os nad yw'n gwybod y gair Cymraeg, e.e. Oedolyn: Beth ydy'r rhain? Disgybl: Herbs. Oedolyn: Da iawn. Perlysiâu. • yn ystod y dydd e.e. pan fydd y disgyblion wrth eu gwaith • i ddweud eich bod chi'n gallu gwneud rhywbeth • i gyflwyno gwrthrychau, e.e. Beth sy yn y bocs? Gellir dilyn hyn gyda'r gorchymyn Dyfalwch! neu Dyfala!

GOFYN AM WYBODAETH A'I RHOI

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Ydy? Ydy (Fflac) o flaen y goeden? Ydy ... yn dda i ti / chi? Ydy. / Nac ydy.</p>	<p>Ydy Goliath yn hoffi pobl? Ydy Sgrin yn iawn? Ydy. / Nac ydy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> mewn gwahanol sefyllfaoedd yn ystod y dydd e.e. Ydy Lois yma? Ydy. / Nac ydy.
<p>Oes ...? Oes crib yn y drôr? Oes grawnwin yn y bocs? Oes. / Nac oes.</p>	<p>Oes bwyd yn y cwpwrdd? Oes bwyd yn y drôr? Oes bwyd yn y rhewgell? Oes. / Nac oes.</p>	<ul style="list-style-type: none"> fel y bo'n addas yn ystod y dydd, e.e. Oes llyfr ar y bwrdd? Oes. / Nac oes.
<p>Pam? Pam? Pam wyt ti'n hoffi'r llyfr?</p>	<p>Pam gwlan? Pam wyt ti'n mynd i weld Nain?</p>	
<p>Achos dw i'n hoffi'r lluniau. ... mae'r stori'n dda. .</p>	<p>... achos mae hi'n sâl</p>	<ul style="list-style-type: none"> i ateb cwestiynau sy'n dechrau gyda Pam? - defnyddiwch achos
<p>Pa (+ treigladd meddal) ...? Pa ddillad? Pa fwyd? Pa liw ydy sgarff y dyn eira? Pa ffordd? I'r chwith. I'r dde. Pa ddiod?</p>	<p>Pa lyfr? Pa gymeriad? Pa liw? Pa fath o fiwsig wyt ti'n hoffi? Pa offerynnau wyt ti'n gallu clywed?</p>	<ul style="list-style-type: none"> i wahaniaethu rhwng pethau – defnyddiwch Pa? Mae treigladd meddal ar ôl Pa?
<p>Pryd ...? Pryd mae'r trê'n yn mynd? Pryd wyt ti'n beicio? Ar ddydd Sadwrn. Bob dydd Sadwrn.</p>	<p>Pryd mae Hwyl y Gaeaf? Tachwedd un deg saith. Pryd mae e? Mawrth. / Ym mis Mawrth.</p>	<ul style="list-style-type: none"> i gyfeirio at yr amser – addaswch fel y bo'n briodol drwy'r dydd, e.e. Pryd mae amser cinio? Am ddeuddeg o'r gloch.

LLEOLIAD A CHYFEIRIAD

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>yn y dŵr ar y beic o dan y bocs o flaen y llyfrau tu ôl i'r goeden mewn llinell i mewn i'r dŵr dros y dŵr i lawr i fyny ac i lawr 'nôl a 'mlaen 'nôl / yn ôl i'r dosbarth drwy'r / trwy'r twnnel allan o'r twnnel wrth y tân</p> <p>Pa ffordd? i'r chwith i'r dde Mae'r golau'n symud i'r chwith ... i'r dde. heibio i'r coed i'r ochr ar draws ar draws yr afon</p> <p>yma Mae llygoden yma.</p>	<p>yn y goedwig ar y traeth Mae Cantre'r Gwaelod o dan y môr. o flaen y goeden Dw i tu ôl i chi. cymeriad mewn stori mynd i mewn i'r den coginio bwyd dros y tân</p> <p>Cerddwch 'nôl 8 cam. Dw i eisiau mynd 'nôl i'r prom. Cerddwch 'mlaen 8 cam. Rhaid mynd drwy'r silindr.</p> <p>Roedd y tŷ wrth y môr.</p> <p>Pa ffordd? Dw i yma – pa ffordd? Syth ymlaen. Rhaid troi i'r chwith. Rhaid troi i'r dde.</p> <p>Does dim lladron pen-ffordd yma.</p>	<ul style="list-style-type: none"> fel ateb i'r cwestiwn Ble mae'r ...? fel y bo'n briodol drwy'r dydd – addaswch y patrymau yn ôl yr angen, e.e. Mae'r gliter yn y bocs yn y cwpwrdd. Pa gwpwrdd? Y cwpwrdd o dan y ffenest. <ul style="list-style-type: none"> i ddweud wrth ddisgybl am "ddod yma", e.e. Tyrd yma. (Gogledd Cymru) Dere yma. (De Cymru) Dewch yma.

DISGRIFIO		
Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Lliwiau Pa liw ydy hwn? Pa liw ydy'r cwpan? letys gwyrdd balŵn mawr, gwyrdd</p> <p>tywyll brown tywyll papur crêp glas tywyll</p> <p>golau brown golau papur crêp glas golau</p> <p>mawr: yn fawr bach: yn fach sych: yn sych gwlyb: yn wlyb</p> <p>dyn mawr iawn</p> <p>rhy ... rhy fach rhy fawr rhy hwyr</p> <p>llawn: yn llawn gwag: yn wag hwyl: Mae'n hwyl. blasus: Mae'n flasmus. hyfryd: Mae'n hyfryd. lwcus: Mae ... yn lwcus. doniol: Mae'r DVD yn ddoniol. diddorol: Mae'r llyfr yn ddiddorol.</p>	<p>cylch coch llinell goch</p> <p>mawr: Mae dinosoriaid yn fawr. bach: Rwy't ti'n fach. peryglus: Mae dinosoriaid yn beryglus. pysur: Mae Baboushka'n brysur iawn.</p> <p>rhy fach rhy fawr Mae'n rhy boeth.</p> <p>tawel: Mae'n dawel. sâl: Mae hi'n sâl. cŵl: Mae Dyfs yn cŵl.</p>	<ul style="list-style-type: none"> i siarad am liw gwrthrych, e.e. Pa liw ydy'r llyfr? Glas. i ddisgrifio arlliw tywyll a golau, ond sylwch y daw tywyll a golau ar ôl y lliw i ddisgrifio pobl a gwrthrychau ond sylwch fod treigladd meddal ar ôl rhy i ddisgrifio pobl a gwrthrychau ond sylwch fod treigladd meddal ar ôl yn – ond am eiriau sy'n dechrau â ll a rh

DISGRIFIO		
Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>iach: bwyd iach hir: bara hir byr: bara byr</p> <p>yn dda: Mae afal yn dda i ti / chi. Mae ffrwythau'n dda i ti / chi. Mae llysiau'n dda i ti / chi Mae iogwrt yn dda i ti / chi. Mae bara brown yn dda i ti / chi.</p> <p>Ydy ... yn dda i ti / chi? Ydy. / Nac ydy.</p> <p>yn gyflym yn glou yn araf</p> <p>Roedd ... Roedd y ffilm yn ardderchog. Roedd y ... yn ffantastig. Roedd e'n / o'n grêt!</p> <p>fel ... Dw i'n cerdded fel cawr. Symudwch fel trê. Mae e fel cawr. Symudwch fel ceffylau bach.</p>	<p>cas: lleidr pen-ffordd cas perylus: dinosoriaid perylus canolig: plât canolig</p> <p>hen: hen gastell</p> <p>Mae ffrwythau'n dda i ti / chi - mae fitaminau mewn ffrwythau.</p> <p>cyflym: dinosoriaid cyflym / clou canu'n gyflym / glou canu'n araf canu'n dawel canu'n gryf</p> <p>Roedd y tŷ'n ddiddorol. Roedd y dinosoriaid yn anhygoel. Roedd e'n / o'n fendigedig.</p> <p>Rwyt ti'n edrych fel lleidr pen-ffordd. Beth am symud / redeg fel buwch?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • i ddisgrifio, ond sylwch fod yr ansoddair, y gair sy'n disgrifio, yn dod ar ôl yr enw fel arfer. Mae hen yn eithriad. • wrth drafod bwyd iach • i ddisgrifio gweithred e.e. Canwch / cerddwch / symudwch / siaradwch yn araf. • i ddisgrifio rhywbeth yn y gorffennol • i ddisgrifio sut i wneud rhywbeth - defnyddiwch fel

TRAFOD 'PIAU'

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>biau biau'r Pwy biau'r cap?</p> <p>Y cawr biau'r cap.</p> <p>Fi biau'r ... Fi biau'r cap.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • wrth siarad am eiddo e.e. os bydd rhywun yn dod o hyd i eitem: Pwy biau'r llyfr? • wrth drafod stori neu luniau mewn llyfr stori e.e. Pwy biau'r lamp? Aladin biau'r lamp.

TRAFOD AMSER

Gweler t.60 yn ogystal.

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Dyddiau'r wythnos Dydd Sul Dydd Llun Dydd Mawrth Dydd Mercher Dydd Iau Dydd Gwener Dydd Sadwrn</p> <p>Pryd wyt ti'n beicio? Ar ddydd Sadwrn. Bob dydd Sadwrn.</p> <p>heddiw yfory ddoe yn y bore</p> <p>y gwanwyn yr haf yr hydref y gaeaf</p> <p>Pryd mae Dydd Gŵyl Dewi? Mawrth y cynta.</p> <p>yna wedyn Rhaid chwilio am y trysor ac yna mynd adre.</p>	<p>amser maith yn ôl amser y Tuduriaid yn amser y Tuduriaid</p> <p>Roedd y Tuduriaid yn byw rhwng un pedwar wyth pump ac un chwech dim tri. un pump tri tri</p> <p>Am saith o'r gloch, dw i'n codi. Am hanner awr wedi saith, dw i'n cael brecwast. Am wyth o'r gloch, dw i'n cerdded ...</p> <p>Beth ydy'r dyddiad heddiw? Tachwedd un deg chwech. Tachwedd un deg saith.</p> <p>Pryd mae Diwrnod y Llyfr? [Ym mis] Mawrth.</p> <p>ac yna Syth ymlaen; yna, rhaid troi i'r dde ac yna rhaid troi i'r chwith.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • i drafod y drefn ddyddiol, diddordebau, mynd i glwb a.y.b. • i siarad am ddigwyddiadau neu achlysuron arbennig • wrth siarad am gyfres o ddigwyddiadau, e.e. mewn stori, wrth siarad am y gorffennol neu wrth roi cyfarwyddiadau

Y SYNHWYRAU

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Teimlo Teimla'r siâp. Teimlwch y dail. Beth wyt ti'n deimlo? Dw i'n teimlo ... Wyt ti eisiau teimlo'r bag? Ydych chi eisiau teimlo'r bag?</p> <p>Gweld Beth wyt ti'n weld (ar lan y môr)? Dw i'n gweld ... Beth wyt ti'n gallu g/weld? Dw i'n gallu gweld ...</p> <p>Clywed Beth wyt ti'n glywed yn y goedwig? Dw i'n clywed ... Dw i'n clywed sŵn. Wyt ti'n clywed sŵn? Ydw. Nac ydw. Wyt ti'n gallu clywed sŵn?</p> <p>Arogli Dw i'n arogli crempog. Dw i'n arogli cinio.</p>	<p>Dw i'n gallu gweld y môr, adar, tywod ... Ydych chi'n gallu gweld Aberystwyth (ar y map)? Ydyn. / Nac ydyn.</p> <p>Ydych chi eisiau clywed? Ydych chi'n gallu clywed sŵn? Dw i'n gallu clywed adar.</p> <p>Pa offerynnau wyt ti'n gallu clywed? Dw i'n gallu clywed recorders.</p>	<ul style="list-style-type: none"> mewn amryw sefyllfaoedd, e.e. wrth edrych drwy ffenest, ar lyfr, ar lun, ar fap, wrth ymgymryd â gweithgareddau astudiaeth maes, a.y.b.

GWEITHGAREDDAU CHWARAE RÔL

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Siopa Bore da. Prynhawn da. Ga i foron os gwelwch yn dda? Ga i'r ...? Ga i'r ... hefyd, os gwelwch yn dda? Cei, wrth gwrs.</p> <p>Dyma ti. O, diar! Does dim ...</p> <p>Beth wyt ti eisiau? Dw i eisiau ... Dw i ddim eisiau ...</p> <p>Chwe deg ceiniog os gwelwch yn dda. Diolch. Pwy sy nesa? ...</p> <p>Patrymau defnyddiol eraill Sawl un? Sawl ...? Pa liw? Mae'n ddrwg gen i. / Mae'n flin 'da fi. Does dim (cennin Pedr) yn y siop. O, diar! Dyma'r newid.</p>	<p>Yn y caffi Dyma chi – y fwydlen. Beth sy ar y fwydlen? Dw i eisiau wy ar dost os gwelwch yn dda. Sawl wy? Ydych chi eisiau tost gwyn neu dost brown? Ydych chi eisiau diod? Pa faint? Mawr? Bach? Bwyd blasus! Y bil os gwelwch yn dda. Dyma chi – deg punt. Dyma chi – dwy bunt o newid.</p> <p>Hurio esgidiau sglefrio Dw i eisiau esgidiau sglefrio os gwelwch yn dda. Pa faint? Maint pump os gwelwch yn dda. Rhy fawr. Rhy fach.</p> <p>Yn y farchnad Nadolig Ga i helpu? Cewch. Dw i eisiau ... os gwelwch yn dda. Pa faint? Bach? Canolig? Mawr? Pa liw?</p>	<ul style="list-style-type: none"> mewn amryw sefyllfaoedd. Bydd yr eirfa'n newid yn unol â'r sefyllfa. i ofyn am bethau mewn unrhyw sefyllfa bron. Newidiwch y manylion, e.e. beth rydych chi'n gofyn amdano, y maint, y lliw, y pris a.y.b.

GWEITHGAREDDAU CHWARAE RÔL

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
	<p>Wrth y stondin hufen iâ Ga i hufen iâ os gwelwch yn dda? Pa faint? Bach? Canolig? Mawr? ... os gwelwch yn dda. [Hefyd: Pa flas? Siocled, Mefus, Fanila, Mintys, Coffi?] Ydych chi eisiau (siocled)? Ydw, os gwelwch yn dda. / Dim diolch. (Dwy bunt) os gwelwch yn dda. Dyma chi. Dyma chi. ... o newid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> mewn amryw sefyllfaoedd. Newidiwch yr eirfa fel ei bod yn addas i'r sefyllfa.

GWEITHGAREDDAU TU ALLAN

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Mae'n amser mynd allan i Allan â ni. Sut mae'r tywydd? Mae'n ... Gwisgwch ... I ffwrdd â ti / chi! I ffwrdd â ni! 'Nôl â ni!</p> <p>Mynd am dro Dewch am dro. Beth am fynd am dro? Dilynwch fi. Byddwch yn ofalus. Beth ydy hwn? Beth ydy'r rhain? Beth wyt ti'n weld / glywed / deimlo? Beth ydych chi'n weld / glywed / deimlo?</p> <p>Croesi'r ffordd Dyma ni ... y groesfan. Golau coch – stopia. Pwysa'r botwm. Golau gwyrdd - edrycha ... Gwranda ... Edrycha ... Croesa – yn ofalus. Dim ar y gornel! Dim tu ôl i'r car!</p>	<p>Rhaid paratoi. Rhaid pacio. Beth ydyn ni eisiau ...? Rydyn ni eisiau ... Rhaid cael ... Mae'n oer iawn ... Mae'n rhewi. Rhaid gwisgo menig.</p> <p>Mynd ar daith Beth am fynd i'r Drenewydd - yn y dwyrain? Dw i eisiau mynd i ... achos dw i eisiau gweld ... Wyt ti eisiau mynd i ...? Ydw, os gwelwch yn dda. Nac ydw, dim diolch. Ga i fynd i ... os gwelwch yn dda? Cei. / Na chei. Dim heddiw.</p> <p>Sglefrio Rhaid gwisgo esgidiau sglefrio. Rhaid gwisgo dillad cynnes. Bydda'n ofalus. Byddwch yn ofalus. Dim sglefrio ar y llyn. Paid sglefrio ar y llyn.</p> <p>Peidiwch sglefrio ar y llyn.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wrth fynd allan, e.e. i chwarae, i gymryd rhan mewn gweithgaredd tu allan

GWEITHGAREDDAU TU ALLAN

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Gwrandewch ar y ... Gwrandewch ar y sŵn. Gwranda ar ...</p> <p>Beth ydy'r sŵn?</p> <p>Edrychwch a gwrandewch. Edrychwch i fyny. Edrychwch i lawr. Edrychwch ar y ... Edrychwch ar y siâp. Pa siâp?</p> <p>Edrychwch ar y map. Dyma'r llwybr beicio ... dyma'r môr ... dyma'r siop ... dyma'r llyn ... dyma'r coed ...</p> <p>Ble mae dechrau? Cerddwch ymlaen ... pedwar.</p> <p>Trowch i'r dde. Cerddwch ymlaen ... pump. Trowch i'r chwith.</p> <p>Sawl coner sy yma? Amser mynd 'nôl nawr / rŵan.</p>	<p>Shh! Dim sŵn. Gwrandewch yn ofalus ... Gwrandewch ar yr adar.</p> <p>Beth sy yn y goedwig? Edrychwch yn ofalus ... Edrychwch o gwmpas.</p> <p>Edrychwch ar y symbolau ar y map. Beth ydy'r symbol?</p> <p>Dilyn map - o gwmpas y dref Ble mae'r map? Dyma'r (castell). Dw i yma ... Pa ffordd? Pa ffordd i'r orsaf? Syth ymlaen. I'r dde. I'r chwith. Rhaid troi i'r dde. Rhaid troi i'r chwith.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pan fo'n addas yn ystod y dydd • wrth ddilyn map

GWEITHGAREDDAU TU ALLAN

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
<p>Yn yr ardd Disgrifio blodau glas dail gwyrdd hyfryd Mae'r ardd yn hyfryd. Mae'r bwced yn llawn. Mae'r pot yn llawn.</p> <p>Rhaid ... Rhaid gwisgo menig. Rhaid golchi dwylo.</p> <p>Rhaid aros.</p> <p>Dw i'n rhoi cerrig yn y bwced. Dw i'n rhoi pridd yn y bwced. Dw i'n rhoi tatws yn y bwced.</p> <p>Clirio'r sbwriel Rhaid clirio'r sbwriel. Rhaid gwisgo menig. Poteli i'r bag glas. Papur i'r bag pinc.</p>	<p>Yn y goedwig Heddiw, dw i'n mynd i edrych ar y goedwig. Ydych chi eisiau edrych ar y goedwig?</p> <p>Dw i eisiau / angen: clipfwrdd, papur ...</p> <p>Beth sy yn y goedwig? Beth arall sy yn y goedwig? Yn gynta, gwrandewch. Shh! Dim sŵn. Gwrandewch yn ofalus ... Gwrandewch ar yr adar. Edrychwch yn ofalus. Edrychwch ar yr adar.</p> <p>Rhaid cerdded yn dawel.</p> <p>Dw i'n rhoi'r dail o dan y papur. Dw i'n rhwbio.</p> <p>Beth am dynnu llun? Beth am dynnu lluniau?</p> <p>Beth am wneud den? Dw i'n defnyddio brigau.</p> <p>Clirio'r sbwriel Mae sbwriel yn ofnadwy. Rhaid rhoi'r sbwriel yn y bin.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pan fyddwch chi'n gwneud astudiaeth maes • i egluro beth rydych chi'n ei wneud

GWEITHGAREDDAU TU ALLAN

Patrymau sydd wedi eu cyflwyno eisoes	P-aC ₂	Gallwch ddefnyddio'r patrymau hyn ...
	<p>Ar y traeth Dw i'n hoffi rhedeg ar y traeth. Dw i'n hoffi padlo yn y môr. Heddiw, dw i'n mynd i edrych ar y traeth. Ydych chi eisiau edrych ar y traeth gyda fi? Dw i eisiau: clipfwrdd, papur ...</p> <p>Beth sy ar y traeth? Beth arall sy yn y goedwig? Yn gynta, gwrandewch.</p> <p>Shh! Dim sŵn. Gwrandewch yn ofalus ... Gwrandewch ar yr adar.</p> <p>Edrychwch yn ofalus. Dw i'n gallu gweld y môr, tywod ... Beth am dynnu llun? Beth am dynnu lluniau?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • pan fyddwch chi'n gwneud astudiaeth maes

GWYLIO'R DVD

Ar ddechrau'r sesiwn

Beth am wylïo'r DVD?
 Pwy sy eisiau gwylïo'r DVD?
 Ydych chi eisiau gwylïo'r DVD?
 Ydyn. / Nac ydyn.
 Dyma'r DVD.
 Barod?
 Gwylïwch yn ofalus.
 Gwrandewch yn ofalus.

Trafod y DVD

Beth sy'n digwydd?
 Beth sy'n digwydd (ar y DVD)?
 Ble mae Dyfs / Izzy?
 Ydy Dyfs yn y goedwig?
 Ydy Dyfs ar y traeth?
 Ydy e/o / hi'n hapus / ofnus?
 Ydy. / Nac ydy.
 Beth sy yn y goedwig ?
 Beth sy ar y traeth?
 Pam mae Dyfs yn mynd i Aberystwyth?
 Achos mae e / o eisiau mynd.
 Achos mae e / o eisiau ffeindio potel las.

Mynegi barn

Ydych chi'n hoffi'r DVD?
 Wyt ti'n hoffi'r DVD?
Ydw.
 Mae'n **dda**.
 Mae'n **ddoniol**.
 Mae'n hwyl.
 Mae'n **ddiddorol**.
 Mae'n ardderchog.
 Dw i'n hoffi'r ...
 Dw i'n hoffi'r ... yn fawr.
 Dw i'n hoffi'r DVD **achos ...**
 ... mae'n **ddoniol**.
 ... mae'n hwyl.
 ... mae'n **ddiddorol**.

Dw i'n hoffi'r DVD achos ...
 ... dw i'n hoffi'r lladron pen-ffordd.
 ... mae'r lladron pen-ffordd yn wych / yn ddoniol.
 ... mae'r stori'n gyffrous.

Nac ydw.

Mae'n ofnadwy.
 Mae'n **ddiflas**.

Dw ddim yn hoffi'r ...
 stori / lladron pen-ffordd / cymeriadau.
 Dw ddim yn hoffi'r DVD **achos ...**
 ... mae'n **ddiflas**.
 ... mae'n ofnadwy.

Dw i ddim yn hoffi'r DVD achos ...
 ... dw i ddim yn hoffi'r lladron pen-ffordd.
 ... mae'r lladron pen-ffordd yn ofnadwy.
 ... mae'r stori'n ddiffilas.

DARLLEN

Yng nghefn pob llyfr, mae rhestr o'r eirfa a ddefnyddir yn y llyfr hwnnw ynghyd â phatrymau iaith y gellir eu defnyddio wrth drafod y llyfr. Beth am argraffu'r awgrymiadau canlynol a'u cadw nhw gerllaw pan fyddwch chi'n darllen gyda'r plant?

Ar ddechrau'r sesiwn

Amser darllen.
Edrychwch, blant.
Dyma lyfr da.
Edrychwch ar y llyfr.
Dyma'r teitl.
Beth ydy teitl y llyfr?
Teitl y llyfr ydy ...
Pwy ydy'r awdur?
Yr awdur ydy ...
Barod?
Gwrandewch.
Darllenwch gyda fi.
Wyt ti eisiau darllen?
Beth wyt ti eisiau darllen?
Ydych chi eisiau darllen?
Beth ydych chi eisiau darllen?
Beth am ddarllen ... ?
Syniad da!

Darllen a thrafod

Trowch y dudalen.
Edrychwch ar y llun.
Pwy sy yma?
Ble mae'r ...?
Pa liw ydy'r ...?
Beth ydy hwn?
Pwy ydy hwn? (gwr.) / Pwy ydy hon? (ben.)
Beth ydy'r rhain?
Beth sy'n digwydd?
Beth sy'n digwydd yn y llun?
Beth sy'n digwydd yn y stori?
Mae Jac yn ...
Sawl ... sy yn y llun?
Oes ... yn y llun?
Oes. / Nac oes.

Mynegi barn

Dw i'n hoffi'r llyfr.
Dw i'n hoffi darllen.
Wyt ti'n hoffi darllen?
Ydw. / Nac ydw.
Ydw, achos mae'n ddiddorol.
Ydych chi'n hoffi darllen?
Ydyn. / Nac ydyn.
Ydyn, achos mae'n hwyl.
Beth wyt ti'n hoffi yn y llun?
Beth ydych chi'n hoffi yn y llun?
Pwy ydy dy hoff gymeriad di?
Jac (ydy fy hoff gymeriad i).
Wyt ti'n hoffi'r gerdd?
Pam?
Mae'n hwyl.
Mae'n ddoniol.
Dw i'n hoffi'r swm / siâp.

Gorffen / ail-ddarllen

Wedi gorffen.
Eto.

Geirfa a phatrymau iaith sy'n berthnasol i feysydd eraill y cwricwlwm

Mae'r gridiau canlynol yn cynnwys geirfa a phatrymau iaith a gyflwynir ym Mhecyn 2. Fodd bynnag, cynhwysir yn ogystal rai o'r geiriau a'r patrymau iaith a gyflwynwyd ym Mhecyn 1 gan eu bod yn parhau'n ddefnyddiol ac yn berthnasol i anghenion y disgyblion.

ADDYSG GORFFOROL

Offer

bag ffa
bat
chwiban
esgidiau pêl-droed
gôl
parasiwt
pêl
pêl-droed
rhaff sgipio
pêl rygbi
siorts
crys T
treinyrs

Patrymau defnyddiol

Beth am ...?
Beth am chwarae gêm?
Beth am drio eto?
Ydych chi'n barod?
Pawb yn barod?
Tri ... dau ... un ...
I ffwrdd â chi.

Rhaid ...

Rhaid yfed dŵr.
Rhaid gwisgo dillad chwaraeon.
Rhaid gwisgo esgidiau chwaraeon – neu dim esgidiau.
Byddwch yn ofalus.

Berfau

aros
cadw'n heini
cerdded
cicio
dal dwylo
dawnsio
dringo
eistedd
gorwedd
gwneud
gwrando
hopian
neidio
nofio
rhedeg
rholio (ar y llawr)
sefyll
sgipio
stopio
symud
troi

Sut i neidio / symud ac ati

yn gyflym / yn glou
yn araf
Symudwch yn gyflym.
Symudwch yn glou.
Symudwch yn araf.
i fyny ac i lawr
'nôl a 'mlaen
rownd a rownd
Neidiwch i fyny ac i lawr.
Rhedwch 'nôl a 'mlaen.
Trowch rownd a rownd.
igam-ogam
Rhaid cerdded igam-ogam.
i'r dde
i'r chwith

ADDYSG GORFFOROL

Gymnasteg

Patrymau defnyddiol

Ffeindiwch le gwag.

Gwnewch ...

Gwnewch siâp mawr / bach.

Gwnewch siâp hir / byr.

Gwnewch siâp seren.

Gwnewch siâp cwpan / soser.

Daliwch y siâp.

Newidiwch y siâp yn araf.

Newidiwch y siâp yn gyflym / glou.

Ffeindiwch bartner.

Gwnewch siâp pont.

Dawnsio (Dawns "Duduraidd")

Patrymau defnyddiol

Sefwch mewn llinell syth.

Sefwch mewn dwy linell syth – yn wynebu'ch gilydd.

Cerddwch i'r dde – 8 cam.

Cerddwch i'r chwith – 8 cam.

Cerddwch 'nôl – 4 cam.

Cerddwch 'mlaen – 4 cam.

Cerddwch mewn cylch i'r dde – 8 cam.

Cerddwch mewn cylch i'r chwith – 8 cam.

Cicio pêl

Rhaid cicio'r bêl yn uchel.

CELF A DYLUNIO

Offer

botwm, botymau
brwsh, brwshis
clai
creon, creonau
dŵr
ffedog
ffelt
ffon
gliter
glud
gwlan
gwlan cotwm
llinyn
llun
paent
papur
papur crêp
papur gwyn
papur sidan
pensil, pensiliau
pin rholio / rholbren
rhuban, rhubanau
riwler / pren mesur
sialc
siswrn

Patrymau defnyddiol

Beth wyt ti'n ddefnyddio?
Dw i'n defnyddio ...

Beth ydych chi'n ddefnyddio?
(Ry)dyn ni'n defnyddio ...

Berfau

defnyddio
gludo
gwerthuso
lliwio
mesur
peintio
plygu
printio
pwyso
rholio
sychu
torri
troi

Patrymau defnyddiol

Beth wyt ti'n wneud?

Dw i'n ...

Dw i'n peintio.
Dw i'n torri allan.
Dw i'n gludo.

Beth ydych chi'n wneud?

(Ry)dyn ni'n peintio.
Rhaid rhoi papur ar y bwrdd.
Dyma'r ...
Rhaid rhoi ... ar y ...
Rhaid gludo ...
Dyna ni.

Beth am ...?

Beth am chwilio am luniau ar y we?

Rhaid gwneud ...
Pa liw?
Pa siâp?

Mae ... yn ...

CELF A DYLUNIO

Trafod gwaith celf a dylunio

Dyma ...
Beth ydy hwn?
Y môr ydy hwn.
Beth ydy'r rhain?
Coed ydy'r rhain.
Beth sy yn y llun?
Beth ydych chi'n gallu g/weld yn y llun?
Dw i'n gallu gweld ...
Beth sy'n digwydd yn y llun?
Mae ...

Pa liwiau sy yn y llun?
Pa siapiau sy yn y llun?

Gwerthuso

Wyt ti'n hoffi'r ...? Ydw.
Dw i'n hoffi'r ...
Ydych chi'n hoffi'r ...?
Ydyn.
Dw i'n hoffi'r llun yn fawr.
Dw i'n hoffi'r llun achos dw i'n hoffi'r lliwiau.
Dw i'n hoffi'r llun achos dw i'n hoffi'r gwyrdd **golau** a'r gwyrdd **tywyll**.
Dw i'n hoffi'r llun achos mae e'n / o'n lliwgar.

Mae angen ... / Mae eisiau ...

Mae angen mwy o (goch).
Mae angen mwy o (liw) yma.
Mae eisiau mwy o (las).
Mae eisiau mwy o (goch) yma.

Mae'n ddiddorol ond mae angen mwy o ...
Mae'n ddiddorol ond mae eisiau mwy o ...

Gwerthuso

hyfryd: Mae'n hyfryd.
hardd: Mae'n hardd.
ardderchog: Mae'n ardderchog.
ffantastig: Mae'n ffantastig.
da: Mae'n **dda**.
da iawn: Mae'n **dda** iawn.
lliwgar: Mae'n lliwgar.
grêt: Mae'n grêt.
gwych: Mae'n **wych**.
diddorol: Mae'n **ddiddorol**.
bendigedig: Mae'n **fendigedig**.
effeithiol: Mae'n effeithiol.
gwell: Mae'n well.

Mae'r ... yn effeithiol.
Mae'r coch a'r gwyrdd yn effeithiol.
Mae'r lliwiau'n effeithiol iawn a dw i'n hoffi'r dail.
Mae'r ... yn ardderchog.

Mae'r gwllân cotwm fel eira.

CERDDORIAETH*

[*Sylwer: Gellir defnyddio'r term **miwsig** neu **cerddoriaeth**.]

Patrymau defnyddiol

Beth am gyfansoddi cerddoriaeth?

Beth am ddefnyddio'r cyfrifiadur?

Gweithiwch mewn grŵp.

Gweithiwch gyda phartner.

Amser ymarfer.

Amser perfformio.

Beth am berfformio cerddoriaeth?

Gwrandewch yn ofalus.

Pa fath o fiwsig wyt ti'n hoffi?

Offerynnau

Pa offerynnau wyt ti'n gallu clywed?

Pa offerynnau ydych chi'n gallu clywed?

Dw i'n gallu clywed recorder / recorders.

Wyt ti'n gallu chwarae'r recorder?

Ydw. / Nac ydw.

Nac ydw, ond dw i'n gallu chwarae'r triogl.

Beth am chwarae'r recorder?

Syniad da.

Berfau

canu

chwarae

cyfansoddi

gwerthuso

gwrando

perfformio

Siarad am ddarn o gerddoriaeth

Gwrandewch ar y miwsig /gerddoriaeth yma.

Gwrandewch ar y miwsig /gerddoriaeth yma gan Mozart.

Teitl y miwsig /gerddoriaeth ydy ...

Beth ydy'r miwsig yma?

Ydy'r miwsig /gerddoriaeth yn araf?

Ydy'r miwsig /gerddoriaeth yn gyflym / glou?

Ydy'r miwsig /gerddoriaeth yn dawel?

Ydy'r miwsig gerddoriaeth yn gryf?

CERDDORIAETH*

[*Sylwer: Gellir defnyddio'r term **miwsig** neu **cerddoriaeth**.]

Amser canu

Amser canu, bawb.
Wyt ti'n hoffi canu?
Ydw. / Nac ydw.
Ydych chi'n hoffi canu?
Ydyn. / Nac ydyn.
Beth am ganu "Sosban Fach"?

Canwch gyda fi.
Canwch ar ôl tri - un ... dau ... tri ...
Gyda'n gilydd.
Edrychwch arna i.
Dilynwch fi.
Yn araf.
Yn gyflym. / Yn glou.
Yn dawel.
Yn fwy tawel.
Yn gryf.
Daliwch y nodyn.

Canwch gyda'r piano.

Gwerthuso

Gwrandewch yn ofalus.
Sut wyt ti'n teimlo?
Dw i'n teimlo'n hapus / drist.

Wyt ti'n hoffi'r miwsig / gerddoriaeth?
Ydych chi'n hoffi'r miwsig / gerddoriaeth?
Pam?
Achos mae'n effeithiol iawn.
Achos mae'n hyfryd.
Achos mae'n wych.

Ydy'r miwsig / gerddoriaeth yn araf?
Ydy'r miwsig / gerddoriaeth yn gyflym / glou?
Ydy'r miwsig / gerddoriaeth yn dawel?
Ydy'r miwsig / gerddoriaeth yn gryf?
Ydy. / Nac ydy.

Trafod miwsig / cerddoriaeth

Pa fath o fiwsig / gerddoriaeth wyt ti'n hoffi / mwynhau?
Dw i'n hoffi rap / rapio.
Dw i'n hoffi cerddoriaeth / miwsig y Tuduriaid.
Mae'r gerddoriaeth / miwsig yn hyfryd.
Mae'r gerddoriaeth / miwsig yn ofnadwy.

DAEARYDDIAETH

Geiriau defnyddiol

atlas
glaw
glôb
gwlad, gwledydd
haul, yr haul
llun, lluniau
map, mapiau
planed, planedau
y ddaear

Darllen map / Trafod ardal

Beth sy ar y map?
Beth sy yn yr ardal?
afon, afonydd
bryn, bryniau
cae, caeau
castell, cestyll
coeden, coed
coedwig, coedwigoedd
ffordd, ffyrdd
gorsaf
llwybr, llwybrau
llwybr beicio, llwybrau beicio
llyn, llynnoedd
maes parcio, meysydd parcio
môr
mynydd, mynyddoedd
parc, parciau
pentref, pentrefi
pwll nofio
safle gwerysyla, safleoedd gwerysyla
safle picnic, safleoedd picnic
siop, siopau
toiled, toiledau
traeth, traethau
tref, trefi
ysgol, ysgolion

Berfau

chwilio am
darllen
dilyn
edrych ar
mesur

Darllen map

Edrycha ar y ...
Edrychwch ar y ...

Ble mae ...?
Ble mae Aberystwyth?
Ble mae'r castell ?

Beth sy yn sgwâr A4?
Beth sy yn Aberystwyth?
Edrycha ar y symbolau.
Edrychwch ar y symbolau.
Beth ydy'r symbol yma?

Beth ydy'r cyfesurynnau?

Cymharu ardaloedd

Mae ... yn Aberystwyth ac mae ... yn ... hefyd.

Mae ... yn Aberystwyth ond does dim ... yn

DAEARYDDIAETH

Pwyntiau'r cwmpawd

gogledd
yn y gogledd
Mae Llandudno yn y gogledd.
i'r gogledd
Rhaid mynd i'r gogledd.
Gogledd Cymru
o'r gogledd

de
yn y de
Mae Caerdydd yn y de.
i'r de
Rhaid mynd i'r de.
De Cymru
o'r de

gorllewin
yn y gorllewin
Mae Aberystwyth yn y gorllewin.
i'r gorllewin
Rhaid mynd i'r gorllewin.
Gorllewin Cymru
o'r gorllewin

dwyrain
yn y dwyrain
Mae'r Drenewydd yn y dwyrain.
i'r dwyrain
Rhaid mynd i'r dwyrain.
Dwyrain Cymru
o'r dwyrain
yn nwyrain Cymru

yng Nghymru

Sut mae'r tywydd yn y gogledd?
Mae'n oer yn y gogledd.
Mae'n bwrw glaw yn y gorllewin.
Mae'n oer iawn yn y dwyrain.
Mae'n sych ac yn heulog yn y de.

Patrymau defnyddiol

Chwiliwch mewn llyfrau.
Chwiliwch ar y we.
Chwiliwch am lun / luniau.
Tynnwch lun ...
Gwnewch fap o ...

Siarad / ysgrifennu am le

Mae Aberystwyth yn y gorllewin, ar lan y môr.
Yn Aberystwyth, mae traeth, castell, trên bach, ...
Mae Aberystwyth yn wych achos ...

Cyfandiroedd y byd

cyfandir, cyfandiroedd
Sawl cyfandir sy?
Saith.
Beth ydy'r cyfandiroedd?
Gogledd America
De America
Affrica
Ewrop
Asia
Awstraliasia
Antarctica
Dangoswch y cyfandir / cyfandiroedd ar y map.

DAEARYDDIAETH

Lesotho

Ble mae Lesotho?

Edrychwch ar y map.

Mae Lesotho yn fach - fel Cymru.

Mae mynyddoedd yn Lesotho - fel yng Nghymru.

Mae'n boeth iawn yn Lesotho yn yr haf.

Mae'n oer iawn yn Lesotho yn y gaeaf - tua minws 15 gradd Celsius weithiau.

Pwy ydy hwn?

Pwy ydy hon?

Pwy ydy'r rhain?

Beth mae Karabo'n wneud?

Mae Karabo'n ...

Beth sy yn yr ardd?

Mae Karabo'n ... a dw i'n ... hefyd.

Mae Karabo'n ... ond dw i'n ...

Dilyn map

Dw i yma.

Pa ffordd i'r ...?

Syth ymlaen.

Rhaid troi i'r dde / chwith.

Trowch i'r dde.

Trowch i'r chwith.

DYLUNIO A THECHNOLEG: Bwyd

Offer

bwrdd
cwpan
cyllell
fforc
ffon, ffyn
jwg
llwy
menig
oergell
pin rholio / rholbren
plât
powlen
rhewgell
rysâit

Faint?

gram, gramau
pum deg gram

mwyo (+ treigladd meddal) ...

Dw i eisiau mwyo ...
Dw i eisiau mwyo o **ddŵr**.

Mae eisiau mwyo ...
Mae angen mwyo ...

Gwneud ffyn ffrwythau:

Beth ydych chi'n ddefnyddio?
Rydyn ni'n defnyddio ...
pinafal
melon
ffrwythau kiwi
mefus.

Rhaid torri'r ffrwythau ...
Rhaid rhoi'r ... ar y ffon.

Berfau

cael (help)
coginio
cymysgu
defnyddio
golchi
gwerthuso
gwneud
paratoi
pilio / plicio
pwysu
rhoi
rholio
torri
troi

Pwyswch y ...
Rhowch y ... yn y ...
Cymysgwch y ...

Disgrifio:

Bendigidig!
Blasus!
Bwyd blasus iawn!
Mae'n flasus (iawn).
Ych a fi!

Gwneud uwd:

Rhaid pwysu'r uwd - ... gram.
Rhaid rhoi llaeth / llefrith dros yr uwd - ... mililitr.
Rhaid cymysgu.
Rhaid rhoi'r uwd yn y ficrodon am ... munud.
Rhaid bod yn ofalus achos mae'n boeth iawn.
Rhaid troi'r uwd.
Rhaid aros - dau / dwy funud.

DYLUNIO A THECHNOLEG

Offer

botwm, botymau
brwsh, brwshis
cerdyn
clai
creon, creonau
dail
ffedog, ffedogau
ffelt
ffon, ffyn
glud
gwelltyn, gwellt
gwlân
gwlân cotwm
logyn, boncyff
llynyn
mes
paent
papur
papur crêp
papur gwyn
papur sidan
pensil,-iau
pren
riwler / pren mesur
siswrn

Rhaid ...

Rhaid mesur yn ofalus.
Rhaid mesur o'r pwynt yma.

Rhaid tynnu llinell yn ofalus.
Rhaid torri allan yn ofalus.

Berfau

addurno
braslunio
cymysgu
defnyddio
dylunio
gludo
gwneud
gwneud siâp
mesur
plygu
rhoi
torri
tynnu llun
tynnu llinell

Patrymau defnyddiol

Beth wyt ti'n wneud?

Dw i'n ...

Dw i'n peintio.

Dw i'n torri allan.

Dw i'n gwneud model.

Beth wyt ti'n ddefnyddio?

Dw i'n defnyddio ...

Beth ydych chi'n wneud?

(Ry)dyn ni'n mesur.

(Ry)dyn ni'n torri allan.

(Ry)dyn ni'n gludo.

Beth ydych chi'n ddefnyddio?

(Ry)dyn ni'n defnyddio logyn, paent a gliter.

DYLUNIO A THECHNOLEG

Patrymau defnyddiol

Beth am ...?

Beth am chwilio am luniau ar y we?

Rhaid gwneud ...

Pa liw?

Pa liwiau?

Pa siâp?

Pa siapiau?

Gwerthuso

Wyt ti'n hoffi'r ...? Ydw.

Dw i'n hoffi'r ...

Ydych chi'n hoffi'r ...?

Ydyn.

Dw i'n hoffi'r addurn yn fawr.

Dw i'n hoffi'r addurn achos mae'r lliwiau'n effeithiol ac mae'r gliter yn sgleinio fel eira.

Mae angen mwy o liw yma.

Mae eisiau mwy o liw yma.

Gwerthuso

hyfryd: Mae'n hyfryd.

hardd: Mae'n hardd.

ardderchog: Mae'n ardderchog.

ffantastig: Mae'n ffantastig.

da: Mae'n **dda**.

da iawn: Mae'n **dda** iawn.

lliwgar: Mae'n lliwgar.

grêt: Mae'n grêt.

gwych: Mae'n **wych**.

diddorol: Mae'n **ddiddorol**.

bendigedig: Mae'n **fendigedig**.

effeithiol: Mae'n effeithiol.

Mae'r ... yn effeithiol.

Mae'r ... yn ardderchog.

GWYDDONIAETH

Patrymau defnyddiol

Beth wyt ti'n wneud?
Dw i'n ...
Beth ydych chi'n wneud?
(Ry)dyn ni'n ...

Beth wyt ti'n ddefnyddio?
Dw i'n defnyddio ...
Beth ydych chi'n ddefnyddio?
(Ry)dyn ni'n defnyddio ...

Beth am wneud arbrawf?
Ydych chi eisiau gwneud arbrawf?
Ydyn. / Nac ydyn.
Bydda'n ofalus.
Byddwch yn ofalus.

Chwilia / chwiliwch am wybodaeth.
Chwilia / chwiliwch ar y we.
Tynna / Tynnwch lun.
Ysgrifenna / Ysgrifennwch am ...

Bwyd iach

bara brown
caws
cig
ffrwythau
grawnfwyd
iogwrt
llaeth
llysiau
pysgod
tiwna
wyau
dim llawer

Patrymau defnyddiol

Edrychwch yn ofalus ar y ...
Beth sy'n digwydd?
Edrychwch yn ofalus ar y ...
Gwrandewch ar y ...
Teimlwch y ...
Ydy e'n / o'n ...?

Dyma'r ...

Beth wyt ti'n gallu g/weld?
c/glywed?
Beth ydych chi'n gallu g/weld?
c/glywed
Dw i'n gallu gweld / clywed ...

Wyt ti wedi gorffen?
Ydw. / Nac ydw.
Ydych chi wedi gorffen?
Ydyn. / Nac ydyn.

Patrymau defnyddiol

Ydy ... yn dda i ti / chi?
Ydy. / Nac ydy.
Mae ffrwythau'n dda i ti.
Mae fitaminau mewn ffrwythau.
Mae ffibr mewn ffrwythau.
Mae fitaminau a ffibr mewn uwd.
Rhaid bwyta ffrwythau bob dydd.

GWYDDONIAETH

Astudiaeth maes

clywed
edrych (ar)
gwrando (ar)
gwneud llun / tynnu llun
tynnu lluniau
ysgrifennu am

Offer

bwced
camera
clipfwrdd
chwyddwydr
llwy
papur
pensil
plât gwyn
rhaw
rhwyd

Yn y goedwig:

aderyn, adar
anifail, anifeiliaid
blodyn, blodau
boncath, boncathod
buwch goch gota, buchod coch cwta
carton, cartonau
carreg, cerrig
cwningen, cwningod
deilen, dail
llwynog, llwynogod
mesen, mes
papur, papurau
pecyn, pecynnau
potel, poteli
pridd
pry / pryfyn, pryfed
sbwriel

Patrymau defnyddiol

Ydych chi eisiau edrych ar y goedwig / y traeth?
Edrychwch.
Edrychwch yn ofalus.
Edrychwch ar y dail.
Gwrandewch.
Gwrandewch yn ofalus.
Gwrandewch ar yr adar.
Beth sy yn y goedwig?
Beth **arall** sy yn y goedwig?
Oes pryfed o dan y dail?
Oes pryfed yn y pridd?

Beth am wneud / dynnu llun?
Beth am dynnu lluniau?
Beth am wneud den?

Ar y traeth:

castell tywod
carreg, cerrig
cragen, cregyn
cranc, crancod
hanner cylch
petryal
pwll, pyllau
siâp, siapiau
triongl
tywod
tywel
y môr

GWYDDONIAETH

Astudiaeth maes

Ble?

yn y coed
o dan y coed
ar y dail
tu ôl i'r goeden
o flaen y goeden
wrth y goeden

Ble mae'r ... yn byw ?

Mae'r ... yn byw yn y goedwig.

Mae'r ... yn byw ar y traeth.

Mae'r ... yn byw yn y pwll / pyllau dŵr.

Ble?

yn y pwll
ar y traeth
ar y tywod
o flaen y garreg

Y gadwyn fwyd

Beth mae ... yn fwyta?

Beth mae'r ... yn fwyta?

Mae pryfed bach yn bwyta'r dail.

Mae'r fuwch goch gota'n bwyta'r pryfed bach.

Mae'r aderyn yn bwyta'r fuwch goch gota.

Mae'r boncath yn bwyta'r aderyn.

GWYDDONIAETH

Yr amgylchedd

sbwriel
potel (y botel), poteli
papur, papurau
pecyn, pecynnau
carton, cartonau
bocs, bocsys
dillad
gwydr
plastig
bag, bagiau
bin, biniau

clirio
ailgylchu
ailldefnyddio

Iechyd

Dim ysmegu.
Dim sigarét.
Mae ysmegu'n ddrwg iawn i chi.

Patrymau defnyddiol

Mae sbwriel yn ofnadwy.
Rhaid clirio'r sbwriel.
Rhaid rhoi'r sbwriel yn y bin.

Rhaid gwisgo menig (i glirio'r sbwriel).
Rhaid defnyddio ffon sbwriel.
Dim taflu sbwriel.

Rhaid ailgylchu.
Mae ailgylchu'n bwysig.
Rhaid rhoi ... yn y bin (glas).
Rhaid rhoi dillad yn y bag yma.

Y dinosoriaid

Roedd y (Brachiosaurus) yn fawr – tua ...
Roedd yr (Hypsilophodon) yn fach – tua ...
Roedd y ... yn bwyta ...
Roedd y ... yn (rhedeg yn gyflym / glou).

HANES

Cyffredinol

Edrycha ar y llun.
Edrychwch ar y llun.
Chwiliwch am wybodaeth.
Chwiliwch am wybodaeth ar y we.
Siaradwch am ...
Chwiliwch am ...
tynnu llun

Dyddiadau

un dim chwech chwech
un pedwar wyth pump
un pump tri tri
un chwech dim tri

o ... tan ...

o un pedwar wyth pump **tan** un chwech dim tri
Roedd y dinosoriaid yn byw yng Nghymru o ... tan ...
Roedd y Celtiaid yn byw yng Nghymru o ... tan ...
Roedd y Rhufeiniaid yn byw yng Nghymru o ... tan ...
Roedd Harri'r Wythfed yn byw o ... tan ...
Roedd y Frenhines Victoria yn byw o ... tan ...

C.C.
Cyn Crist
O.C.
Oed Crist

Y dinosoriaid

Roedd y dinosoriaid yn byw yng Nghymru amser maith yn ôl ...
Roedd y (Brachiosaurus) yn fawr – tua ...
Roedd yr (Hypsilophodon) yn fach – tua ...
Roedd y ... yn bwyta ...
Roedd y ... yn (rhedeg yn gyflym / glou).

rhwng ... a / ac ...

rhwng un pedwar wyth pump **ac** un chwech dim tri
Roedd y dinosoriaid yn byw yng Nghymru rhwng ... a ...
Roedd y Celtiaid yn byw yng Nghymru rhwng ... a ...
Roedd y Rhufeiniaid yn byw yng Nghymru rhwng ... a ...
Roedd Harri'r Wythfed yn byw rhwng ... a ...
Roedd y Frenhines Victoria yn byw rhwng ... a ...

**HANES
Y Tuduriaid**

Amser y Tuduriaid
yn amser y Tuduriaid

Dillad

ffrog
rwff, ryff
gemwaith
crys
ffril, ffrioliau
siaced
trowsus
tiwnig
ffedog
bonet

Bwyd a diod

bara brown
cawl
cig
llawer o gig
cwrw
ffrwythau
llyisiau
perlyisiau
uwd

Berfau

byw
bwyta
yfed
gwisgo
coginio
rhoi
chwarae
ysgrifennu
gweithio
dod â
sychu
golchi
ymolchi

Ansoddeiriau defnyddiol

hardd: yn hardd
hyfryd: yn hyfryd
smart: yn smart
lliwgar: yn lliwgar
crand: yn grand
hir: yn hir
byr: yn fyr
tlawd: yn dlawd
cyfoethog: yn gyfoethog
brwnt: yn frwnt
budr: yn fudr
pren: teganau pren

HANES
Y Tuduriaid

Y cartref

Yn y gegin

tân
crochan, crochanau
bwrdd, byrddau
cwpwrdd, cypyrddau
iâr, ieir
plât, platiau
powlen, powlenni
basged, basgedi

Yn yr ystafell fyw / fwyta

desg, desgiau
cwilsyn, cwils
inc
tegan pren, teganau pren
ceffyl pren, ceffylau pren
llywiau gwyrdd a gwyn
wal, waliau
llun, lluniau
bwrdd, byrddau
cadair, cadeiriau
llyain bwrdd, llyainiau bwrdd
llwy, llwyau
cyllell, cyllyll
(Doedd dim ffyr.)
plât, platiau
gwydr, gwydrau
cwpan, cwpanau
napcyn, napcynnau
jwg, jygiau

Yn yr ystafell wely

gwely
gwely i'r babi / crud
cwpwrdd dillad
tapestri ar y wal

Yn y toiled

toiled
twll
gwlan
powlen
jwg o ddwr

**HANES
Y Tuduriaid**

Gofyn ac ateb cwestiynau

Beth oedd y Tuduriaid yn fwyta?
Roedd y Tuduriaid yn bwyta ...

Beth oedd y Tuduriaid yn wisgo?
Roedd y Tuduriaid yn gwisgo ...

Pryd oedd y Tuduriaid yn byw?
Roedd y Tuduriaid yn byw o ... tan ...
Roedd y Tuduriaid yn byw rhwng ... a ...

Ble oedd y Tuduriaid yn byw?
Roedd y Tuduriaid yn byw mewn tai du a gwyn / ar fferm / yn y wlad / yn y dref.

Beth oedd y Tuduriaid yn hoffi / mwynhau wneud?
Roedd y Tuduriaid yn hoffi / mwynhau ...

Siarad / ysgrifennu am y Tuduriaid

Roedd ...
Roedd y Tuduriaid yn ...
Roedd y Tuduriaid yn byw rhwng ...a ...
Roedd y Tuduriaid yn bwyta ...
Roedd y Tuduriaid yn hoffi / mwynhau ...
Roedd y Tuduriaid yn gwisgo ...
Roedd y dyn / ferch yma'n dlawd.
Roedd y dyn / ferch yma'n gyfoethog.
Roedd y llongau'n dod â sbeisys dros y môr.
Roedd plant y Tuduriaid yn hoffi / mwynhau chwarae ...
Roedd yr anifeiliaid yn cysgu yn y tŷ (achos roedd lladron).

Cymharu

Roedd y Tuduriaid yn ... a dw i'n ... hefyd.

Roedd y Tuduriaid yn hoffi / mwynhau ... a dw i'n hoffi / mwynhau ... hefyd.

Roedd y Tuduriaid yn ... ond dw i'n ...

Roedd y Tuduriaid yn hoffi / mwynhau chwarae (gyda) ... ond dw i'n hoffi / mwynhau chwarae (gyda) ...

Mewn rhai cartrefi Tuduraidd roedd ... Yn fy nghartref i, mae ...

MATHEMATEG: Rhifau

1 – 10

un
dau
tri
pedwar
pump
chwech
saith
wyth
naw
deg

11-20

un deg un
un deg dau
un deg tri
un deg pedwar
un deg pump
un deg chwech
un deg saith
un deg wyth
un deg naw
dau ddeg

21-30

dau ddeg un
dau ddeg dau
dau ddeg tri
dau ddeg pedwar
dau ddeg pump
dau ddeg chwech
dau ddeg saith
dau ddeg wyth
dau ddeg naw
tri deg

31-40 tri deg

+ un
+ dau
+ tri
+ pedwar
+ pump
+ chwech
+ saith
+ wyth
+ naw

pedwar deg

71-80

saith deg

+ un
+ dau
+ tri
+ pedwar
+ pump
+ chwech
+ saith
+ wyth
+ naw

wyth deg

41-50

pedwar deg

+ un
+ dau
+ tri
+ pedwar
+ pump
+ chwech
+ saith
+ wyth
+ naw

pum deg

81-90

wyth deg

+ un
+ dau
+ tri
+ pedwar
+ pump
+ chwech
+ saith
+ wyth
+ naw

naw deg

51-60

pum deg

+ un
+ dau
+ tri
+ pedwar
+ pump
+ chwech
+ saith
+ wyth
+ naw

chwe deg

91-100

naw deg

+ un
+ dau
+ tri
+ pedwar
+ pump
+ chwech
+ saith
+ wyth
+ naw

cant

61-70

chwe deg

+ un
+ dau
+ tri
+ pedwar
+ pump
+ chwech
+ saith
+ wyth
+ naw

saith deg

10-0

deg
naw
wyth
saith
chwech
pump
pedwar
tri
dau
un
sero

MATHEMATEG

Sawl...?

Sawl un?
Sawl llyfr?
Sawl ochr?
Sawl cwilsyn?

Arian / Pres Faint?

Faint o arian / bres?
... ceiniog
dwy **g**ceiniog
tair ceiniog
pedair ceiniog
deg ceiniog
dau ddeg ceiniog
tri deg ceiniog
pedwar deg ceiniog
pum deg ceiniog

punt
dwy **b**unt
tair punt
pedair punt
pum punt
wyth punt
deg punt
un deg pum punt
dau ddeg punt

Siâp, siapiau

cylch
hanner cylch
triongl
sgwâr
petryal

Siapiau 3D

silindr
côn
ciwb
ciwboid
sffêr

Patrymau defnyddiol

Pa siâp?
Pa siâp ydy hwn?
Beth ydy'r siâp yma?
Ciwb.
Ciwb ydy hwn.
Ciwboid ydy hwn.
Sawl ochr?
Chwe(ch) ochr.

Y tymheredd

thermometr
gradd Celsius
sero gradd Celsius
minws pum(p) gradd Celsius
minws deg gradd Celsius
minws un deg pum(p) gradd Celsius

wedi rhewi

Edrycha ar y thermometr.
Edrychwch ar y thermometr.
Beth ydy'r tymheredd?
Ydy hi'n oer?
Ydy hi'n gynnes?

MATHEMATEG: Trafod yr amser

Pryd mae'r trê'n yn mynd?
am (+ treigladd meddal) ...
am un o'r gloch
am **ddau** o'r gloch
am **dri** o'r gloch
am **bedwar** o'r gloch
am **bump** o'r gloch
am chwech o'r gloch
am saith o'r gloch
am wyth o'r gloch
am naw o'r gloch
am **ddeg** o'r gloch
am un ar ddeg o'r gloch
am **ddeuddeg** o'r gloch

Faint o amser?

eiliad
dwy eiliad
tair eiliad
pedair eiliad

munud
dwy funud (De Cymru)
dau funud (Gogledd Cymru)
tair munud (De Cymru)
tri munud (Gogledd Cymru)
pedair munud (De Cymru)
pedwar munud (Gogledd Cymru)

awr
dwy awr
tair awr
pedair awr

Faint o'r gloch ydy hi?
Dau o'r gloch.
Tri o'r gloch.

Mae hi'n (+ treigladd meddal) ...
Mae hi'n un o'r gloch.
Mae hi'n **ddau** o'r gloch.
Mae hi'n **dri** o'r gloch.
Mae hi'n **bedwar** o'r gloch.
Mae hi'n **bump** o'r gloch.
Mae hi'n chwech o'r gloch.
Mae hi'n saith o'r gloch.
Mae hi'n wyth o'r gloch.
Mae hi'n naw o'r gloch.
Mae hi'n **ddeg** o'r gloch.
Mae hi'n un ar ddeg o'r gloch.
Mae hi'n **ddeuddeg** o'r gloch.

chwarter wedi ...
chwarter wedi tri
Mae hi'n chwarter wedi tri.

hanner awr wedi ...
hanner awr wedi tri
Mae hi'n hanner awr wedi tri.

am hanner awr wedi tri
cyn hanner awr wedi tri

MATHEMATEG

Mesur

riwler, pren mesur
ffon fesur
olwyn fesur
clipfwrdd
hir
byr

Beth am fesur y ...?
Rhaid mesur yn ofalus.
Rhaid mesur o'r pwynt yma.
Mesurwch yn ofalus.
Mesurwch y llinell.
Mesurwch o'r pwynt yma.
Dw i'n tynnu llinell.

milimetr
centimetr
metr
mililitr

Sawl centimetr?

(Deg) centimetr.
(Deg) centimetr wrth wyth centimetr.

Sawl metr?

Un metr.
Dau **f**etr.
Tri metr.
Pedwar metr.

Sawl mililitr?

Pum deg mililitr.

Ysgrifennwch yr ateb.

Adio

Faint ydy ... a ...?
Faint ydy naw ac un deg un?

Lluosi

Mae un cwilsyn yn costio punt. Faint ydy pum(p) cwilsyn?
Mae un CD yn costio pum punt. Faint ydy dau CD?

Mae un person yn talu punt i fynd i'r ganolfan hamdden. Faint mae dau berson yn talu?

Arall

Beth am wneud holiadur?
Beth am wneud grid?
Llenwch yr holiadur.
Llenwch y grid.
Ysgrifennwch yr atebion yn y grid.

Dehongli graffiau

Mae deg yn ...
Mae saith yn ...
Mae mwy o blant yn hoffi ... na ...
Mae mwy o blant yn byw yn ... nag* yn ...
(* nag o flaen llafariad)

Pwyso

Pwyswch y ...
gram
Sawl gram?
Pum deg gram.

TECHNOLEG GWYBODAETH A CHYFATHREBU

Offer

camera
gwe-gamera
cyfrifiadur
disg
teledu
radio

Patrymau defnyddiol

Beth am ddefnyddio'r cyfrifiadur?

Syniad da.

Wyt ti eisiau defnyddio'r cyfrifiadur?

Ydw, os gwelwch yn dda.

Nac ydw, dim diolch.

Ydych chi eisiau chwarae gêm ar y cyfrifiadur?

Ydyn, os gwelwch yn dda.

Nac ydyn, dim diolch.

Taflwch y disg.

Dechreuwch.

Dangoswch.

Symudwch.

Cliciwch.

Llusgwch.

Gorffennwch y frawddeg.

Cysylltwch y geiriau.

Cysylltwch y gair a'r llun.

Atebwch y cwestiynau.

Ymlaen ...

'Nôl ...

'Nôl i'r gêm.

Gorchmynion

Argraffa'r gwaith.

Argraffwch y gwaith.

Edrycha ar y sgrin.

Edrychwch ar y sgrin.

Edrycha ar y we.

Edrychwch ar y we.

Ffilmia'r grŵp.

Ffilmiwch y grŵp.

Clicia.

Cliciwch.

Clicia yma.

Clicia ar y ...

Pwysa.

Pwyswch.

Recordia'r stori.

Recordiwch y stori.

Tria eto.

Triwch eto.

Lawrlwytho

Lawrlwythwch y llun.

Lawrlwythwch y map.

Edrychwch - llun o'r cyfrifiadur.

e-bost

Mae e-bost ar y cyfrifiadur.

Beth am anfon e-bost ?

Anfona neges e-bost at ...